

אוניברסיטת בר – אילן
המחלקה למגדר

**בחינת הבדלים מגדריים באסטרטגיות התמודדות
של סטודנטים וסטודנטיות שמוצאם
ממדינות חבר העמים**

**Study of Gender Differences
in Coping Strategies of Students
Born in the Former USSR**

מיכל אבני

עבודה זו נכתבה בהנחיית:
פרופ. אמדע אור, אוניברסיטת בן גוריון
וד"ר זהבית גרוס, אוניברסיטת בר אילן

עבודה זו מוגשת כחלק מהדרישות לשם קבלת תואר מוסמך
במחלקה ללימודי מגדר
אוניברסיטת בר אילן

תקציר

במחקר זה נבדקו ההבדלים המגדריים בייצוגי הזהות של עולים במדגם נוחות של 102 סטודנטים וסטודנטיות עולים מתבר העמים לשעבר. מטרת המחקר הייתה להסביר הבדלים אלו באמצעות 1. שאלון שמדד את הבנית ייצוגי זהות הנבדקים כעולים 2. הגדרות עצמיות של קבוצת שייכות, 3. מדד מכוונות לדומיננטיות חברתית (SDO), ו4. תיאוריות מגדריות מתחום הפסיכולוגיה.

בדיקות SSA של גוטמן גילו ייצוגי זהות דומים בשני קבוצות המגדר ושונים במידת מה מאלה שנמצאו במחקר קודם אצל תלמידי תיכון ממוצא דומה. עוצמת הייצוגים בסדר גודל יורד היו כדלקמן: הרחבת זהות, ניכור, בדרך להרחבת זהות, היטמעות ותחרות. הבדלים מובהקים מיגדריים בעוצמת הזהויות נמצאו בתחרות, היטמעות ובדרך להרחבת זהות. בכלם גברים היו גבוהים יותר. הבדלים מיגדריים נמצאו גם במתאמים בין ייצוגי הזהות. הרחבת הזהות נמצאה במתאם שלילי עם בדרך להרחבת הזהות רק אצל נשים, ניכור היה בקשר חיובי עם תחרות אצל נשים אבל היטמעות וניכור התקשרו באופן חיובי אצל גברים. הבדלי המגדר שנצפו, מורים שסטודנטים יותר מסטודנטיות חשים קונפליקט וחוסר וודאות ביחסם מול החברה הקולטת ויתר על כן, אצל סטודנטיות, ככל שפוחת הקונפליקט כך גוברת נכונותן ויכולתן לקבל ולהתקבל על ידי החברה הקולטת, בעוד שהסטודנטים נותרים עם הקונפליקט.

המתאמים שבין ייצוגי הזהות וההגדרה העצמית של קבוצת השייכות מורים שרק אצל נשים תחרות התקשרה שלילית עם זהותם הישראלית, וחיובית עם זהותן כעולות חדשות. כלומר רק בין הנשים תחרות נתפסה כנוגדת את התערותן בארץ. ניכור התקשר רק אצלן אבל לא אצל הגברים, חיובית עם זהות של עולה חדשה, זהות רוסית, וזהות אירופאית ושלילית עם זהות יהודית. גם כאן, נשים שחשו ניכור הזדהו כאירופאיות או כעולות חדשות וככל שזהותן היהודית הייתה חזקה יותר, הן חשו פחות ניכור. קשרים כאלה לא נמצאו אצל הגברים, המתאם המובהק היחיד המשמעותי היה מתאם שלילי בין בדרך להרחבת זהות וזהות של עולה חדש. הממצא מורה על המשמעות הנבדלת שמייחסים גברים ונשים לייצוג של בדרך להרחבת זהות.

סולם המכוונות לדומיננטיות חברתית לא אישש בצורה מובהקת את ההבדלים המגדריים, למרות שניתן עדיין לראות שהנטייה למכוונות לדומיננטיות חברתית גבוהה יותר אצל גברים מאשר אצל נשים. ייתכן והפער הקטן בין גברים לנשים במדד ה- SDO במדגם זה מקורו במספר הקטן של קבוצת המדגם וכן באופיו ההומוגני, שכן הסטודנטים והסטודנטיות שהשתתפו במדגם זה מגיעים מאותו רקע חברתי ותרבותי לכן יש לשער שפער הממוצעים ביניהם לא יהיה גדול.